

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

شورای عالی حوزه علمیه قم
مرکز مدیریت حوزه های علمیه خاوران
مدرسه علمیه مکتب کوثر (سلام الله علیها) شهرستان کاشان
تحقیق پایانی سطح دو (کارشناسی)

عنوان:

سیره تبلیغی امام صادق (علیه السلام)

استاد راهنما:

حجت الاسلام اصولی

استاد داور:

جناب آقای دکتر زجاجی

پژوهشگر:

زهرا وفائی نژاد

شهریور ۱۳۹۶

سپاس و تقدیر:

از خداوند متعال که همواره بر ما لطف داشته و توفیق درس آموزی از دینش را در مکتب قرآن و اهل بیت علیهم السلام به ما عنایت فرمود، سپاسگزاری می کنم. به روح مطهر عالم خدوم و گرانقدر مرحوم آیت الله حاج سید مهدی یثربی درود می فرستم و از مدیر محترم مدرسه سرکار خانم یثربی که در تمام مراحل جویای احوال ما بودند؛ همچنین از دست اندرکاران محترم پژوهش حوزه که با پیگیری های خود زمینه انجام کارهای سخت را برای ما فراهم می کردند تشکر می کنم و همچنین تشکر ویژه دارم از جناب استاد اصولی که راهنمایی این تحقیق را بر عهده داشتند .

چکیده

موضوع این تحقیق سیره ی تبلیغی امام صادق علیه السلام است. روش تحقیق، کتابخانه ای و توصیفی می باشد. در این تحقیق بیشتر از کتب تاریخی استفاده شده است. امام صادق علیه السلام در زمان سقوط بنی امیه و روی کار آمدن بنی عباس امامت مسلمانان را عهده دار شدند. سیره تبلیغی امام به دو بخش اصول و روش ها تقسیم میشود. اصول شامل حسن خلق، صبر، توجه به نسل نو، سخن گفتن متناسب با فهم مخاطب، آگاهی نسبت به دین، صداقت، دلسوزی، استفاده از فرصت ها، رعایت شرایط اجتماعی، تکریم مخاطب، ترویج فضایل است. روش های ایشان عبارتند از اعزام مبلغ، استفاده از آیات، احیای حدیث، استفاده از هنر، استفاده از تمثیل و تشبیه، مختصر و مفید سخن گفتن، تذکر نقاط ضعف، معاشرت با مردم، بهره گیری از یاری و همکاری دیگران

واژگان کلیدی تحقیق عبارتند از:

سیره تبلیغی، امام صادق علیه السلام، اصول تبلیغ، روش های تبلیغی

فهرست مطالب

بخش اول:	۱
کلیات	۱
تعریف و تبیین موضوع :	۲
اهمیت و ضرورت تحقیق:	۳
اهداف و فواید تحقیق:	۴
پیشینه تحقیق:	۵
سوال های تحقیق:	۶
روش تحقیق:	۷
ساختار تحقیق:	۸
فصل دوم:	۱۰
شخصیت شناسی	۱۱
گفتار اول: جایگاه امام صادق-علیه السلام- در میان ائمه-علیهم السلام-	۱۲
گفتار دوم: اوضاع اجتماعی عصر امام صادق-علیه السلام-	۱۴
۱- خلفای معاصر امام صادق-علیه السلام-	۱۵
گفتار سوم: انقراض بنی امیه و روی کار آمدن بنی عباس	۱۷
فصل سوم:	۱۹
گفتار اول: اصول تبلیغ:	۲۰
۱- حسن خلق:	۲۰
۲- صبر:	۲۲
۳- برخورد منطقی با مخالفان:	۲۵
۴- توجه ویژه به نسل نو:	۲۶
۶- آگاهی نسبت به دین:	۳۰
۷- صداقت	۳۱

نتیجه

تبلیغ امری است که اگر به درستی انجام نپذیرد می تواند اثرات سوء و غیرقابل جبرانی داشته باشد؛ برای آنکه بدانیم باید از چه قوانینی پیروی کنیم تا تبلیغ خود را به سرانجامی نیکو برسانیم باید به الگوهای خویش در این زمینه تأسی جوییم؛ یکی از الگوهای ما امام جعفر صادق علیه السلام- رئیس مذهب جعفری می باشد. ایشان به واسطه ی واقع شدن مدت امامتشان در زمان ازبین رفتن حکومت بنی امیه و به قدرت رسیدن بنی العباس نسبت به دیگر امامان شیعه از فرصت و آزادی بیشتری برای تبلیغ دین جد بزرگوارشان برخوردار بودند و از این فرصت به بهترین نحو بهره جستند. با آگاهی از اصول و روش هایی که ایشان از آن در راه تبلیغ دین استفاده نمودند، می توان پای به عرصه ی تبلیغی نهاد که از همه لحاظ قانونمند باشد و به هدف مورد نیاز دست یابد.

هر تبلیغی متضمن اهداف مشخصی می باشد و مبلغ می کوشد تا به آن اهداف جامه ی عمل ببوشاند؛ هرچه اهداف باارزش تر باشد جایگاه تبلیغ رفیع تر خواهد بود. از آنجا که اهداف تبلیغ در اسلام، عمیق و جهان شمول می باشد، امر تبلیغ نیز در دین اسلام بسیار ارزشمند و بلند مرتبه است.

رسیدن به این اهداف بلند مرتبه میسر نگردد مگر با رعایت اصول و شرایط آن . با مطالعه ی این تحقیق می توان دریافت که ما میتوانیم برای تبلیغ موفق از همه چیز کمک بگیریم از جمله هنر البته با رعایت شرایط مخاطب.

ترویج معارف دین، تعلیم عقاید و ارزشهای انسانی و الهی، تبلیغ هنجارهای پسندیده و فضایل اخلاقی، به گونه ای در زمان امام علیه السلام انجام گرفت که مکتب اهل بیت در طول قرون آینده به نام ایشان شناخته شد؛ فقه شیعه (که بیانگر تکالیف رفتاری مومنین است) انسجام و تدوین یافت؛ ناتوانی فرقه های ساختگی که با کمک حکومت های غاصب شکل گرفته بودند، آشکار شد و بالاخره الگویی کامل از سیره ی معصومین در تبلیغ دین به انسانها عرضه شد.

فهرست منابع:

کتاب های فارسی

قرآن کریم

نهج البلاغه

ابن شعبه حرانی، حسن بن علی، تحف العقول عن آل الرسول، مترجم صادق حسن زاده، چاپ ۲، قم، نشر جامعه مدرسین، ۱۴۰۴ ه.ق.

اشتهاردی محمد مهدی، آموزه های اخلاقی رفتاری امامان شیعه، چاپ ۴، قم، نشر بوستان کتاب، ۱۳۹۲.

پیشوایی مهدی، سیره پیشوایان، چاپ ۲۲، بی جا، نشر موسسه امام صادق، ۱۳۸۹.

جباران محمد رضا، درسنامه علم اخلاق، چاپ ۲، قم، نشر سنابل، ۱۳۸۳.

حکیمی محمد رضا، حکیمی، محمد، حکیمی، علی، الحیات، ترجمه احمد آرام، چاپ ۱، تهران، نشر دفتر نشر فرهنگ اسلامی، ۱۳۸۰.

خرازی سید محسن، زندگینامه چهارده معصوم، قم، نشر مسجد مقدس جمکران، ۱۳۸۶.

خراسانی، محمد هاشم، منتخب التواریخ، تهران، نشر جاویدان، بیتا

خرمی آرانی حسن، سیری بر سیره ی زندگانی چهارده معصوم، چاپ ۱، تهران، نشر انصاری، ۱۳۸۹.

رفیعی، علی، تاریخ تحلیلی پیشوایان، قم، نشر زمزم هدایت، ۱۳۳۹.

طبری محمد بن جریر، تاریخ الرسل والملوک، مترجم ابوالقاسم پاینده، چاپ ۵، بی جا، نشر اساطیر، ۱۳۷۵.

عبدالمحمدی حسین، درآمدی بر سیره تبلیغی معصومان، چاپ ۱، قم، نشر مهر امیر المومنین، ۱۳۸۷.

عقیقی بخشایشی عبدالرحیم، چهارده نورپاک یا تاریخ زندگی چهارده معصوم، معصوم، چاپ ۳،

قم، نشر نوید اسلام، ۱۳۸۸

فدوی اردستانی، حامد، ویژگی های امام صادق خصاص آل الله، چاپ اول، تهران، نشر المکتبه

المرتضویه لاحیاء آثار جعفریه، ۱۳۸۶.

قمی عباس، کلیات مفاتیح الجنان، مترجم موسوی کلانتری، چاپ ۱، قم، نشر دارالفکر، ۱۳۷۶.

کریم زاده اسماعیل، اصول ومبانی تحقیق، بی چا، مشهد، نشر ضریح افتاب، ۱۳۷۳.

کلینی محمد بن یعقوب، کافی، مترجم سید جواد مصطفوی، چاپ ۱، قم، نشر اسلامیه، ۱۳۶۹.

محمدی ری شهری محمد، منتخب میزان الحکمه، چاپ ۱۴ بی جا، دارالحديث، ۱۳۹۳.

مدرسی سید محمد تقی، زندگینامه چهارده معصوم، مترجم محمد صادق شریعت، چاپ

۱، بیجا، نشر محبان الحسین، ۱۳۸۰.

معین محمد فرهنگ فارسی، چاپ ۷، تهران، نشر امیر کبیر، بی تا.

موگهی عبدالرحیم، تبلیغ ومبلغ در آثار شهید مطهری، چاپ ۱، قم، نشر دفتر تبلیغات اسلامی،

۱۳۷۷.

موحدی نژاد محمد، راز دعوت (آموزه هایی از قرآن وحديث درتبلیغ) چاپ ۲، تهران،

نشر مرکز فرهنگی درسهای از قرآن، ۱۳۸۳.

نگارش حمید، مقیمی فرد سید علی، رحمتی رضا، تبلیغ از منظر دین، چاپ ۱، قم، نشر زمزم

هدایت، ۱۳۸۳.

کتاب های عربی

ابن ابی زینب، محمد بن ابراهیم، الغیبه للنعمانی، مصحح علی اکبر غفاری، چاپ ۱، تهران،

نشر صدوق، ۱۳۹۷ هـ.ق.

ابن بابویه محمد بن علی، علل الشرائع، چاپ ۱، قم، نشر داوری، ۱۳۸۵ هـ.ق.

.....، کتاب من لایحضره الفقیه، چاپ ۲، قم، دفتر انتشارات اسلامی وابسته به جامعه

مدرسین حوزه های علمیه قم، ۱۴۱۳ ه.ق.

.....، الأمالی، چاپ ۶، تهران، نشر کتابچی، ۱۳۷۶ ه.ق.

.....، توحید، مصحح هاشم حسینی، چاپ ۱، قم، نشر جامعه مدرسین، ۱۳۹۸ ه.ق.

ابن حیون، نعمان بن محمد مغربی، دعائم الاسلام و ذکر الحلال والحرام والقضایا والاحکام، مصحح

آصف فیضی، چاپ ۲، قم، نشر موسسه آل البيت، ۱۳۸۵ ه.ق.

ابن شهر آشوب مازندرانی، محمد بن علی، مناقب ال ابی طالب، چاپ ۱، قم، نشر علامه، ۱۳۷۹ ه.ق.

اربلی علی بن عیسی، کشف الغمه فی معرفه الائمه، چاپ ۱، تبریز، نشر بنی هاشمی، ۱۳۸۱ ه.ق.

برقی احمد بن محمد، المحاسن، مصحح جلال الدین محدث، چاپ ۲، قم، نشر اسلامیه، ۱۳۷۱ ه.ق.

تمیمی آمدی، عبدالواحد بن محمد، تصنیف غرر الحکم و درر الکلم، مصحح مصطفی درایتی، قم، نشر

دفتر تبلیغات، ۱۳۶۶ ش.

حر عاملی محمد بن حسن، وسائل الشیعه الی تحصیل مسائل الشریعه، چاپ ۱، قم، نشر موسسه آل

البيت، ۱۴۰۹ ه.ق.

دیلمی حسن بن محمد، ارشاد القلوب الی الصواب، چاپ ۱، قم، نشر شریف الرضی، ۱۴۱۲ ه.ق.

راغب اصفهانی حسین بن محمد، مفردات الفاظ القرآن، مصحح صفوان عدنان

داوودی، چاپ ۱، بیروت، نشر دار القلم، ۱۴۱۲ ه.ق.

سبحانی، جعفری، فراز هایی از تاریخ پیامبر اسلام، چاپ اول، تهران، نشر معاونت آموزش و

تحقیقات، ۱۳۷۱

طبرسی فضل بن حسن، مجمع الیابان فی تفسیر القرآن، چاپ ۱، تهران، نشر مکتبه العلمیه، ۱۳۳۸

ه.ق.

طبرسی احمد بن علی، الاحتجاج علی اهل اللجاج، چاپ ۱، مشهد، نشر مرتضی، ۱۴۰۳ ه.ق.

عياشى محمد بن مسعود، تفسير عياشى، مصحح رسولى محلاتى، چاپ ۱، تهران، نشرالمطبعه العلميه، ۱۳۸۰ هـ.ق.

كلينى محمد بن يعقوب، اصول كافى، مصحح على اكبر غفارى، چاپ ۴، تهران، نشر اسلاميه، ۱۴۰۷ هـ.ق.

كوفى فرات بن ابراهيم، تفسير الفرات الكوفى، چاپ ۱، تهران، نشر موسسه الطبع والنشر فى وزاره الارشاد الاسلامى، ۱۴۱۰ هـ.ق.

مجلسى محمد باقر، بحار الانوار الجامعه لدرر اخبار الائمه الاطهار، چاپ ۲، بيروت، نشر دار احيا التراث العربى، ۱۴۰۳ هـ.ق.